

משמעותה של תקופת המדבר

פרשתנו כולה היא חלק מנאומו של משה, ובדבריו אנו מוצאים זווית ראייה חדשה לגבי תקופת המדבר בכלל, ואכילת המן בפרט (ח, א-יח). מדוע סבבו בני ישראל במדבר ארבעים שנה? עד כה התשובה לשאלה זו היתה, שהדבר היה כעונש על חטא המרגלים, כפי שנאמר במפורש: "ויבניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה... במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום לשנה יום לשנה תשא את עולותיכם ארבעים שנה" (במדבר יד, לג-לד). אולם כעת מבאר משה, כי לשהייתם של ישראל במדבר היו שתי תכליות נוספות (לפחות בדיעבד):

א. "וזכרת את כל הדרך אשר הליכך ה' א-להיך זה ארבעים שנה במדבר למען עתיד לנסתף לדעת את אשר בלבבך התשומר מצותיו אם לא" (ח, ב) - כלומר, כניסיון וכבחינה לחוזק אמונתם של עם ישראל בקב"ה;

ב. "ויצנף ויגרעך ויאלץ את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבתך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (שם, ג) - כלומר, כמסר חינוכי של ידיעת תלות האדם בקב"ה.

המסר השני עומד במרכז הפרשייה, שכן עיקרה של התזכורת לגבי תקופת המדבר הוא מסר עקרוני לקראת הכניסה לארץ. אז קיים החשש, שכאשר יגיע עם ישראל ל"ארץ טובה ארץ נחלי מים... ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה" (שם, ז-ט), הרי שתחושת הרווחה תגרום לו לשכוח את ה' א-לוהיו ולומר: "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" (שם, יז). לכן, חשובה בכל עת הזכירה של תקופת המדבר, שבה הוליד הקב"ה את עם ישראל בכל תלאות הדרך, ומתוך כך יגיע העם להכרה שהקב"ה "הוא הנותן לך פח לעשות חיל" (שם, יח). בשל מגמה זו, מתוארת גם אכילת המן באופן שונה מכפי שהיא מתוארת בפרשיות אחרות: "והוא כנרע גד לבן וטעמו כצפחת בדבש" (שמות טז, לא); "והיה טעמו כטעם לשד השמן" (במדבר יא, ח). כעת מציג משה את הצד השני של המן: "המנאכלך מן במדבר אשר לא ידעון אבתך למען עתיד ולמנון נסתף להיטבד בארצך" (ח, טז). אכילת המן נתפסת כעינוי (עיינו רשב"ם) וכניסיון, שכן מדובר, כמודגש פעמיים בפרשייה זו (פס' ג, טז), במאכל אשר לא ידעו בני ישראל הם ואבותיהם. ואכן, בני ישראל התלוננו בעבר: "ועתה נפשונו בנפש און כל בלתי אל המן ענינו" (במדבר יא, ו), ואף על פי שהם נענשו על חוסר הכרת הטוב, מכל מקום למדנו שאכילת המן לא הייתה להם פשוטה כל כך.

משה מדגיש אפוא כי לא לשווא שהו ישראל במדבר, ולא רק תועלת מעשית קיומית הפיקו מאכילת המן. תקופה זו צריכה להיחרט בלבם, כדי שגם בתקופות של שפע יזכרו תמיד שקיומם תלוי בחסדי הקב"ה ובהקפדה על מוצא פיו ושמירת מצוותיו.

זכירת העבר כפתרון לבעיות העתיד

משה מזכיר את בני ישראל בפרשתנו מפני שלוש אמירות בעייתיות שהם עלולים לומר בלבבם בהמשך הדרך. תחילה מזכיר החשש: "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם" (ז, יז). בהמשך, יוצא משה כנגד אמירה אפשרית אחרת: "ויאמר בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה" (ח, יז), ופרק אחד מאוחר יותר נזכרת האמירה השלישית: "אל תאמר בלבבך בחדר ה' א-להיך אתם מלכניד לאמר בצדקתי הביאני ה' לרשת את הארץ הזאת" (ט, ד). למעשה, שלוש האמירות האפשריות מסמלות בעיות שונות מהותית זו מזו: האמירה הראשונה מתייחסת לתקופת המדבר, והחשש הוא מפני פחד מן הגוים שבארץ, מתוך חוסר אמונה בקב"ה. האמירה השנייה, לעומת זאת, מתייחסת כבר לתקופת הישיבה בארץ, וכאן הבעיה היא הפוכה - עודף ביטחון עצמי, העלול להביא לתחושת גאווה וחוסר הכרה בכך שכל מה שיש לאדם הוא קיבל מהקב"ה. גם האמירה השלישית נובעת מגאווה, אולם באמירה זו הבעיה היא בתחושת שביעות רצון רוחנית - הטענה שהי הביא את בני ישראל לארץ בזכות צדקתם, ולא בגאווה גשמית.

הדרך שמש משתנה לבני ישראל כדי להתמודד עם הבעיות הפוטנציאליות היא על ידי זכירת אירועי העבר, אולם במגמות שונות, כמוכח. בפרשייה הראשונה, כשהחשש הוא מפני פחד וחוסר אמונה, מצטווה עם ישראל לזכור את מכות מצרים, מתוך אמונה שמה שהיה בעבר, יקרה שוב בעתיד הקרוב: "וזכר תזכר את אשר עשה ה' א-להיך לפרעה ולכל מצרים... כן נעשה ה' א-להיך לכל העמים אשר אתה נרא מפניהם" (ז, יח). בפרשייה השנייה, שבה הובע חשש מביטחון מופרז, מצטווה עם ישראל לזכור דווקא את השעות הקשות: "וזכרת את כל הדרך אשר הליכך ה' א-להיך זה ארבעים שנה במדבר... וזכרת את ה' א-להיך כי הוא הנותן לך פח לעשות חיל" (ח, ב, יח). ואילו בפרשייה השלישית, כשעם ישראל עלול לטעון שהוא הגיע לארץ בזכות צדקתו, מציג משה לזכור נקודה אחרת: "וזכר אל תשכח את אשר הקצפת את ה' א-להיך במדבר למן היום אשר נצאת מארץ מצרים עד באכם עד המקום הזה ממרים הייתם עם ה'".

מסתבר אפוא ששתי התקופות המרכזיות שעם ישראל עבר עד כה - תקופת השעבוד במצרים, מצד אחד, ותקופת המדבר, מצד שני, תרמו תרומה משמעותית לעם ישראל. זיכרון שתי תקופות אלו יסייע לעם ישראל להתמודד עם טעויות של חוסר אמונה ועודף ביטחון בחייו בארץ ישראל. הזיכרון ההיסטורי יהווה חלק בלתי נפרד מן הישיבה בארץ, בעוד ששכחת לקחים אלו תביא ל"ויאבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ה' נתן לכם" (יא, יז).

שבת שלום

מתוך "נקודת פתיחה" / הרב אמנון בזק

igeret.shoham@gmail.com

עד שלישי ב 12:00

משלוח חומר לאגרת לשבת

טל. 03-9723065 פקס. 03-9794674

הרבות באתר המועצה https://www.shoham.muni.il/205/

קישור לרף הפייסבוק https://www.facebook.com/rabanutshoham

הגיליון אינו טעון גניזה, וניתן להעבירו למיחזור

סטודנטים/ות

תוכנית המלגות יוצאת לדרך!!!

מועד אחרון להגשת בקשה: 31.8.25

מזל טוב!

לשרה'לה ולשולי גולובינסקי
לאירוסי הבן
אביעד עם ענבל

לאילנה ולדניאל גולדרינג
לנישואי הבן
גדעון עם אלנה

לאילנה וליהודה פלד
לנישואי הבת
קרן עם אליהו

לאירית ולשמעון נחום
להולדת הנכדים התאומים רן וזוהר,
בנים ללינור ולנאור בן שושן

ליעל ולרפי שלו
להולדת הנכדה,
בת לדור וללאה

לרות ולאלימלך אברמצי'ק
להולדת הנכדה,
בת לעירית ומאיר

לשולמית ולזאב שוורץ
להולדת הנכדה,
בת לאוריאל ולדביר

בס"ד

סיפורי חז"ל לילדים

חוויתי, מחזק ומשמח!

מידי שבת

בבית המדרש בספרא

10:00-10:15

שלוק לכל ילד

בואו בשמחה!

רונית כהנא

השיעור מוקדש לזכות חיילי צה"ל וניצחונם,

להזכרת החסידים ולרפואת הפצועים

בס"ד

בייניש? בת שירות? חייל/ת?

רוצים להתמלא??

בשבילכם! שיעור של הרב סתיו.

בשבת בבית הכנסת אבני החושן (ספרא

אשכנזי)

מיד לאחר מנחה שיעור בענייני דיומא.

מומלץ מאוד להגיע עם שאלות.

ניפגש,

שבת שלום!

קהילת שוהם משתתפת בצערה של

נחמה בן מאיר ומשפחתה

על פטירתו של אביה

פנחס אהרון הומינר ז"ל

מן השמיים תנוחמו

קהילת שוהם משתתפת בצערו של

יוני רייף ומשפחתו

על פטירתה של אמו

שרה גולדה מעוז ז"ל

מן השמיים תנוחמו

יושבים שבעה עד יום רביעי ברח' בראנד 19 הר נוף ירושלים

בס"ד

לישיעת ש"י

הצלת החיילים

הסדרה התעשייתית

בלימודי זכרון

תהילים לילדים

הלל

בשעה 16:00

בביכנ"ס אהבת ישראל

(ספרא למעלה)

יחולקי הפתעות וממתקים.

בואו בשמחה!

אילו ידעתם כוחם של פסוקי התהילים ופעולתם בשמי רום הייתם אומרים אותם בכל עת.

דודו שמחורי תהילים שגורים כל מחצות העולם בעלי: אחר עוליו בל שום הדרגה.

ומשתתפים לפני ארון עולמים ושלוחים בחסד וברחמים.

(הבית צדק)

בס"ד

שבת פרשת עקב

מפקד בשעה 16:45 בבית ספר אבני החושן

תחנות איסוף:

הגשר הירוק 15:30

גן התמנון- 15:35

סיום 15:30

אחרי ארוחת

צוקש"ה ומקומוניות

בס"ד

ל"ז שבת- פרשת עקב

בסניף שוהם א/מפריה

ערב שבת-

19:03- כניסת שבת

22:15- פעולת חב"ב

"וביום השבת"-

17:45- לימוד סגל

18:00- מפקד חב"ב

18:15- מפקד חב"א

מנחה, זמנחשון, פעולות ושירי סד"ש

20:02- צאת שבת, ערבית והבדלה

לפי שולח, מחכים אצל הסניף! סאן-לפיה ורין הקונו

"תהיו מוטי, פשוט תעשו"

רב-סניף מרדכי מוטי שמיר הי"ד

נולד ביום כ"ב שבט תשס"ד (2023)

נפטר ביום כ"ב שבט תשפ"ד (2024)

"מה לך נרדם קום קרא אל אלוהיך"

ערב סליחות לעילוי נשמת

אבישי מנצור איתי גיאת שחר מנצור ישי מנצור
ז"ל הי"ד הי"ד ז"ל

יום חמישי | ד' באלול | 28.8.25 | 23:30

הנכם מוזמנים לערב סליחות מרגש ומרומם
בנוסח יהדות תימן
עם החזן הרב אהוד עטרי
בבית הכנסת התימני בשוהם
(מרכז ספרא, עמק איילון 28)

דברי חיזוק ותורה מפי הרב יוסף חממי
והרב אבינועם דאר

לזכר נופלי שוהם
אור ברנדס, אוהד ארגס, אחיעד רובנר, איתי גיאת, איתי מרציאנו, אלה חמוי, ליאל חיו,
נועה גולן, עמית בונצל, רועי פרי, שחר מנצור, שיר מונזון, שרית שניאור הי"ד

מיועד לגברים ולנשים

מפעל הפיס

סוהם
בית הכנסת
חמש

אור ברנדס

בימות
2 0 2 5

מופע סליחות עם
דוד דאור
20:30 • 04.09.25
מרכז אומנויות הבמה, שוהם

לכרטיסים: לחצו כאן
ובאתר: <https://did.li/jMpOf>

70 שח
לכרטיס

culture-pais.co.il

בס"ד
בית הכנסת "משכן אור"
רחבת כלנית-שכונה ט-שוהם

שיעור שבועי - בכל יום רביעי
עם הרב מרדכי עסיס
מגילת רות
ערבית בשעה 20:00
השיעור בשעה 20:15
השיעור לגברים ונשים כאחד

שיעור לעילוי נשמת
סון איתי אריאל גיאת ז"ל הי"ד

בחלאת 7 שנים לפטירתו של אהובנו

אלון גרינברג ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שישי
כ"ח חנחם אב (22 באוגוסט לחניינט)
בשעה 9:00
המשפחה

צביקה לשרותכם!
זקוקים לטכנאי
מחשבים? למנעולן? לאיש
מקצוע לצביעת הבית?
לאינסטלטור?
צביקה לשרותכם!!
צביקה
054-593-3248

פלטות שבת, מיחמים לשבת,
מוצרי חשמל, החלפה ותיקון דוד
שמש

חיים פרידמן
052-294-4211

שרות, אמינות ומחיר ללא
תחרות

לחיים פרידמן פנית - לא
טעית!